

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 636/2021
03.02.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца ТРАНСФЕРА ДОО Београд, Улица савски насип број 7 Београд, чији је пуномоћник Милан Лазић, адвокат у ..., против туженог Акционарско друштво за осигурање UNIQA NEŽIVOTNO OSIGURANJE Београд, Булевар Милутина Миланковића број 134, чији је пуномоћник Ненад Станковић, адвокат у ..., ради исплате из уговора о осигурању, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 8Пж 5453/20 од 19.05.2021. године, исправљене решењем истог суда 8Пж 5453/20 од 10.08.2021. године и о ревизији туженог изјављеној против решења Привредног апелационог суда 8Пж 5453/20 од 10.08.2021. године, у седници већа одржаној 03. фебруара 2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

Ревизија туженог изјављена против решења Привредног апелационог суда 8Пж 5453/20 од 10.08.2021. године се **ОДБАЦУЈЕ**, као недозвољена.

Ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 8Пж 5453/20 од 19.05.2021. године исправљене решењем истог суда 8Пж 5453/20 од 10.08.2021. године се **УСВАЈА, УКИДАЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 8Пж 5453/20 од 19.05.2021. године исправљена решењем истог суда 8Пж 5453/20 од 10.08.2021. године у I и у II ставу изреке, и пресуда Привредног суда у Београду 4П 5545/18 од 09.06.2020. године исправљена решењем истог суда 4П 5545/2018 од 15.10.2020. године, и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 4П 5545/18 од 09.06.2020. године, коју је исправио решењем 4П 5545/2018 од 15.10.2020. године, којом је констатовао да усваја тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу плати износ од 630.000 евра са каматом по Закону о затезној камати почев од 19.10.2018. године до исплате у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања, 4.324.202,46 динара са каматом по закону о затезној камати почев од 16.12.2017. године до исплате, 78.508,50 динара са истом каматом од 05.05.2018. године до исплате, 45.901,02 динара са истом каматом од 12.05.2018. године до исплате, 4.028.436,11 динара са каматом од 19.10.2018. године до исплате, 19.991,80 евра са каматом по Закону о затезној камати од 19.10.2018. године до исплате у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања, 4.436 евра са каматом по Закону о затезној камати од 29.03.2019.

године до исплате у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања, 15.384,64 евра са каматом по Закону о затезној камати почев од 15.06.2019. године до исплате у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања и 3.715.458,59 динара са каматом по Закону о затезној камати од 19.10.2018. године до исплате, те је обавезао туженог да плати тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка износ од 1.371.300,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Привредни апелациони суд је донео пресуду Пж 5453/20 дана 19.05.2021. године коју је исправио решењем Пж 5453/20 од 10.08.2021. године, којом је одбио као неосновану жалбу туженог и потврдио пресуду Привредног суда у Београду П 5545/18 од 09.06.2020. године исправљену решењем П 5545/18 од 15.10.2020. године, у целости, одбио захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка и одбио, као неосновану жалбу туженог и потврдио решење Привредног суда у Београду П 5545/18 од 15.10.2020. године.

Тужени је изјавио дозвољену и благовремену ревизију против пресуде Привредног апелационог суда 8Пж 5453/20 од 19.05.2021. године исправљене решењем истог суда Пж 5453/20 од 10.08.2021. године, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на наведену ревизију туженог.

Тужени је изјавио и ревизију против решења Привредног апелационог суда 8Пж 5453/20 од 10.08.2021. године, којим је исправљена пресуда Привредног апелационог суда 8Пж 5453/20 од 19.05.2021. године, и допуну те ревизије.

Тужилац је поднео и одговор на ревизију тужиоца изјављену против наведеног решења другостепеног суда.

Тужилац је тражио исправку другостепене пресуде, поднеском од 10.11.2021. године, и то у изреци тако што ће се додати и став 4. којим ће суд одбити захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка, и у образложењу, тако што ће у последњој реченици уместо речи: „одлуку у ставу III изреке“ навести „одлуку у ставу IV изреке“.

Врховни касациони суд је најпре оценио недозвољеном ревизију туженог изјављену против решења другостепеног суда. Решењем о исправци не окончава се поступак, нити такво решење спада у друга решења побројана одредбама члана 420. став 1., 3., 4. и 5. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 18/2020), те је ову ревизију суд одбацио, по одредби члана 410. став 2. тачка 5, члана 413. у вези члана 420. став 6. Закона о парничном поступку.

Одлука о предлогу тужиоца за исправку другостепене пресуде није од значаја за одлучивање о ревизији.

Побијаном пресудом одлучено је о жалби туженог изјављеној против пресуде Привредног суда у Београду П 5545/18 од 09.06.2020. године, што јасно произилази из изреке пресуде другостепеног суда коју тужени побија ревизијом. Решењем Пж

5453/20 од 10.08.2021. године Привредни апелациони суд одлучио је и о жалби туженог изјављеној против решења Привредног суда у Београду П 5545/18 од 15.10.2020. године којим је исправљена првостепена пресуда. Према томе, не стоје наводи ревизије да се не може утврдити о којој жалби туженог је одлучио другостепени суд побијаном пресудом.

Према чињеничном стању на коме је заснована другостепена пресуда, које је утврдио првостепени суд и које се не може побијати ревизијом, парничне странке, тужилац као осигураник и тужени као осигуравач, закључили су уговор о осигурању по полиси број ...-... од 31.03.2016. године, којим су уговорили осигурање за период од 31.03.2016. до 01.04.2017. године чији предмет је одговорност уговарача осигурања, тужиоца, за штету причињену његовом налогодавцу, која настане из обављања шпедитерске делатности, при вршењу примљеног налога, а за коју је уговарач осигурања одговоран према општим условима пословања шпедитера, или према одредбама унутрашњег законодавства, или према важећим међународним конвенцијама копненог, ваздушног или поморског транспортног права које се примењује на основу уговора или *ex lege*. Уговорено је да полиса покрива одговорност осигуравача осигурања по Царинском закону за сваку и све дажбине по важећем законодавству (нпр. царине, порези и друге дажбине). Ово ће такође обухватити и одговорност уговарача осигурања као имаоца товарног листа или као одговорност лица у транзитном поступку услед неправилног издавања товарних листова – коносмана, као и одговорност по осталим царинским обавезама. Исто ће се додатно односити и на шпедитере, превознике, складиштане и пружаоце услуга логистике које именује осигураник. Уговорено је покриће и одговорности коју је уговарач осигурања уговором договорио са партнерима или клијентима у складу са CMR, WA или на други одређен начин. Покривена је и уговором договорена одговорност шпедитера која премашује подручје важења законске одговорности, или уговором договорена одговорност у складу са општим условима пословања до износа од 8,33 SDR за сваки kg вредности робе. Покривени су трошкови, судски и вансудски, одбране од тужбе коју је подигло неко треће лице, уколико и када је плаћање таквих трошкова неопходно у доказивању датих околности, и ако се утврди да је тужба неоснована. Ти трошкови се неће приписивати осигураном износу. У случају губитка или оштећења уговорено је да било који и сви трошкови који су плаћени од стране шпедитера како би се штитила осигуравачева права на регрес сnose осигуравачи, под условом да су такви трошкови разумни и оправдани. Под тачком 5. уговорено је да су из овог осигурања искључене штете које осигураник или његови правни заступник намерно проузрокују, штете проистекле из уговорених посебних вредности пошилке, штете од нуклеарне енергије, штете услед прекорачења техничког капацитета носивости возила, штете проузроковане саботажом, ратом или догађајима налик рату, ратом банди, унутрашњим немирима, пљачкама, штрајковима и актима власти и друго побројано. По члану 7., друга робна или транспортна осигурања од одговорности имају приоритет у односу на овај уговор, накнада из овог уговора биће плаћена тек када други уговор о осигурању не пружи покриће или накнада не буде потпуна, било у судском било у вансудском поступку у разумном временском периоду. По члану 8. – обавезе шпедитера су да посебном пажњом и пажњом доброг привредника изврши одабир превозника и да од првог превозника захтева да закључи осигурање од одговорности за штету на роби – CMR осигурање. По члану 6., максимални лимит исплате штете ограничен је на 1.000.000 евра за сваки штетни догађај. Према члану 10. тачка 2. осигуравач плаћа одштету у еурима у динарској противвредности према средњем курсу НБС на дан плаћања. Утврђено је да полиса није потписана од стране тужиоца.

Нижестепени судови су закључили да и тако, једнострано потписана полиса производи дејство у смислу да је закључен уговор о осигурању са наведеном садржином, позивајући се на одредбу члана 9. и члана 73. Закона о облигационим односима, зато што је тужилац поступио по уговору тако што је платио све доспеле премије осигурања, а тужени је исте примио. Тужени је разматрао одштетни захтев тужиоца по истој полиси и донео одлуку о захтеву, без указивања да евентуално уговор није закључен између странака, или да је полиса неважећа. Зато је закључак другостепеног суда да је суштински овај уговор међу самим уговорним странама конвалидиран. Даље, утврђено је да је по налогу фирме „Red metalli“, тужилац као шпедитер организовао међународни превоз робе друмом, на основу прихвата његове понуде фирми „Red metalli“, којом је понудио транспорт из Бора за више дестинација, између осталог и на релацији Бор-Улм Немачка за 1.310 евра, са CMR осигурањем са покрићем 300.000 евра, и на основу налога „Red metalli“ тужиоцу за утовар робе. За тај посао су „Red metalli“ платили тужиоцу. Током 2016. и почетком 2017. године тужилац као шпедитер за налогодавца „Red metalli“ организовао међународни превоз бакарних катода из Бора у Србији до града Doringen ulm у Немачкој са 6 камиона са приколицама, укупне количине 139.720 килограма бакарних катода које су и утоварене. Међутим, ниједан од 6 камиона са бакарним катодама није стигао на место испоруке. Налогодавац „Red metalli“ је поднео тужбу пред Покрајинским судом у Менингему у Немачкој и против овде тужиоца, стим да су у току поступка на место „Red metalli“ ступиле осигуравајуће куће које су фирми „Red metalli“ исплатиле накнаду штете због губитка терета. Наведени суд је по означеној тужби донео пресуду, којом је обавезан овде тужилац да осигуравајућим кућама налогодавца исплати износ од 845.540,22 долара са припадајућом каматом и трошковима поступка, на име накнаде штете због нестанка бакарних катода. Иако је у наведеном поступку најавио жалбу, овде тужилац је жалбу повукао и закључио је вансудско поравнање са тужиоцем по наведеној одлуци покрајинског суда у Менингему у Немачкој, по ком је поравнању поступио и исплатио дуг од 630.000 евра. У наведеном судском поступку овде тужени имао је својство умешача. Поводом најављене жалбе против пресуде, овде тужилац је тражио мишљење овде туженог, на шта тужени није одговорио, нити је као умешач у поступку изјавио жалбу против наведене пресуде немачког суда. Поравнањем кога је закључио са тужиоцима у наведеном поступку пред немачким судом, тужилац је успео да смањи укупан дуг из пресуде и да издејствује плаћање истог на рате, без камате. До штетног догађаја је дошло на начин да је тужилац за превоз робе ангажовао фирму Аутомат про Влашић, која је већ раније за тужиоца возила робу, па и бакар. Међутим, 6 камиона са утовареним бакром нису стигла до уговорене дестинације, изгубљени су у току транспорта. По сазнању да камиони са робом нису стигли на одредиште, тужилац је пријавио полицији нестанак камиона. Наведеном пресудом пред немачким судом је тужени обавезан да накнади осигуравачима износ који су исти исплатили налогодавцу тужиоца, као накнаду штете због нестале робе. Утврђено је и да је тужилац осигурао превоз по првом CMR, по понуди од 04.02.2016. године, али из утврђеног чињеничног стања не произилази да се тужилац осигурао код других осигуравача од одговорности, или уговорима о осигурању робе у превозу. Тужилац је од превозника набавио сву потребну документацију са потребним лиценцама и полисама, међутим, тужилац је у комуникацији са осигуравајућом кућом превозника Аутомат про Влашић из Какња утврдио и да полиса CMR коју је превозник доставио тужиоцу, није валидна.

Тужилац је платио осигуравачу свог налогодавца по вансудском поравнању износ од 630.000 евра, те првостепени суд закључује да је тиме стекао услов да исти износ потражује од туженог на основу члана 2. тачка а. полисе осигурања.

Другостепени суд сматра да је овај износ тужилац као штету платио свом налогодавцу по основу одлуке немачког суда.

На основу налаза и мишљења вештака је првостепени суд утврдио висину потраживања на име накнаде штете по члану 2. тачка б. (царине и друге дажбине) и тачки Ф. полисе (трошкови судски и вансудски) и нашао да су према наведеним одредбама полисе основано од стране тужиоца тражене исплате износа од 4.324.202,46 динара на име рефундације трошкова ПДВа по обрачунима дуга од стране Мађарске царине по изводу број ... које је тужилац платио 15.12.2017. године фирми SGS Београд, којој је тужилац поверио послове заступања и поступања у име и за рачун тужиоца у царинским поступцима уговором од 11.02.2016. године. С обзиром да бакарне катодe нису испоручене у место одредишта, Мађарска национална пореска и царинска управа је донела решење којим је обавезала SGS да исплати наведени износ на име обрачунатих трошкова ПДВ, па затим камате у износу од 78.508,50 динара, што је тужилац платио SGS -у 04.05.2018. године, па затим на име разлике по обрачунима дуга Мађарске царине износ од 45.901,02 динара што је тужилац платио SGS -у 11.05.2018. године, и износ од 4.028.436,11 динара на име рефундације трошкова SGS-у. На име судских и вансудских трошкова првостепени и другостепени суд су обавезали туженог да тужиоцу плати 19.991,80 евра, на име трошкова адвоката у Немачкој и Мађарској по појединачним рачунима и доказима о уплата од стране тужиоца, и на име трошкова на име службених путовања у иностранство када су ишли да дају изјаве пред судом у Немачкој, 4.436 евра на име таксе у корист АА плаћене од стране тужиоца 26.03.2019. године, 15.384,64 евра за трошкове пружених услуга адвоката ББ плаћене од стране тужиоца 11.07.2019. године и 3.715.458,59 динара на име плаћених трошкова адвокату и превода у земљи, и то адвокату Слободану Ружићу, партнерима адвокатима Карановић и Николић и за трошкове превођења Worldwide.

Основано се ревизијом указује на погрешну примену материјалног права од стране нижестепених судова, због чега је изостало утврђење битних чињеница.

Према утврђеном чињеничном стању, међу парничним странкама је уговорено осигурање од одговорности тужиоца као шпедитера, за штету причињену његовом налогодавцу, која настане из обављања шпедитерске делатности, при вршењу примљеног налога, а за коју је уговарач осигурања одговоран према општим условима пословања шпедитера, или према одредбама унутрашњег законодавства, или према важећим међународним конвенцијама копненог, ваздушног или поморског транспортног права које се примењује на основу уговора или *ex lege*. Другостепени суд је прихватио оцену првостепеног суда о томе да је тужилац морао поступити по пресуди донетој у Немачкој, која нема дејство у Републици Србији, и исплатити насталу штету свом налогодавцу, и да је тужилац повлачењем најављене жалбе пажњом доброг привредника умањио друге врсте накнадно насталих трошкова изазваних жалбом.

Ревизијски суд сматра да на овај начин није расправљена примена услова уговора о осигурању закљученог између парничних странака. Није утврђена садржина општих услова пословања шпедитера по којима је тужилац закључио конкретан уговор о шпедицији са налогодавцем „Red metalli“, нити је суд утврдио да ли су се у околностима нестанка 6 камиона са робом стекли основи одговорности тужиоца као шпедитера за штету предвиђени општим условима пословања, или према одредбама унутрашњег законодавства, или према важећим међународним конвенцијама копненог,

ваздушног или поморског транспортног права које се примењује на основу уговора или *ex lege*, на који начин је полисом одређена одговорност тужиоца од које се осигурава. Наведено је од значаја за примену одредбе полисе о одговорности од које се тужилац осигурао, с једне стране, а и за примену члана 5. Полисе, о искључењу одговорности туженог. Ревидент основано указује да има одговорност према тужиоцу само у оквирима закљученог уговора о осигурању и полисе.

За постојање и обим одговорности туженог битно је и то на који начин је утврђена висина обавезе тужиоца према налогодавцу, односно његовим осигуравачима по суброгацији. Висину те обавезе нижестепени судови су прихватили према износу из поравнања између тужиоца и осигуравача, који износ је тужилац платио. Првостепени суд сматра да је тиме тужилац стекао услов да исти потражује од туженог у смислу члана 2 тачка а) полисе. При том, утврђено је да је према садржини нагодбе (како се наводи у првостепеној пресуди: „између „Red metalli“ као тужиоца, односно осигуравача тужиоца и Трансфере доо Београд“) уговорено да се 400.000 евра плати 19.02.2019. године, а преостали износ у 10 једнаких рата. Нижестепеним пресудама обавезан је тужени на исплату износа од 630.000,00 евра са законском затезном каматом почев од 19.10.2018. године, дакле за период пре него што је тужилац платио наведени износ на име накнаде штете. Висину обавезе осигуравача, овде туженог, судови нису могли одредити према садржини поравнања које је тужилац закључио без учешћа овде туженог осигуравача. Околност да је нагодба постигнута на нижи износ од пресуђеног одлуком немачког суда није од значаја. Није од значаја за права осигуравача у овој парници ни то, што је учествовао као умешач у поступку пред страним судом. Не може се узети да је у том поступку и у њему донетом пресудом расправљено питање висине штете по овде тужиоца и питање висине обавезе овде туженог осигуравача, кад пресуда донета у том поступку нема снагу судске пресуде, јер није призната пред судом Републике Србије и као таква не производи правно дејство одлуке суда, према одредби члана 84. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља. Нагодба, у смислу уговора о поравнању закључена између овде тужиоца и трећег лица (његовог налогодавца или налогодавчевог осигуравача) овде туженог не обавезује, јер није уговорна страна. Уз то, у нижестепеним пресудама није утврђено на шта се конкретно односи износ од 630.000,00 евра који је тужилац платио по нагодби. Тиме тај износ није доведен у везу са обавезом тужиоца као шпедитера да одговара за штету коју причини у обављању посла шпедиције, па ни са уговореним осигурањем.

Према томе, обавеза туженог као осигуравача у вези са плаћањем износа од 630.000,00 евра није расправљена, ни по основу, ни по висини.

Нема утврђених чињеница о структури трошкова, судских и вансудских, које је тужилац сносио, на основу којих би се могла применити одредба Полисе из члана 2. тачка ф) према којој су осигурањем покривени трошкови, судски и вансудски, уколико и када је плаћање таквих трошкова неопходно у доказивању датих околности. Нижестепени судови су неоправдано сматрали довољним да је утврђено колико је на име таквих трошкова тужилац платио, да закључе да су исти били неопходни.

Према разлозима првостепене пресуде, нема места примени члана 7. Полисе, јер тужилац нема закључено неко друго осигурање по истом или сличном основу. Међутим, одредбом члана 7. Полисе, како је утврђено, предвиђено је да друга робна или транспортна осигурања од одговорности имају приоритет у односу на овај уговор,

и да ће накнада из овог уговора бити плаћена тек када други уговор о осигурању не пружи покриће или накнада не буде потпуна, док је чланом 8. уговорена обавеза шпедитера да посебном пажњом и пажњом доброг привредника изврши одабир превозника и да од првог превозника захтева да закључи осигурање од одговорности за штету на роби – СМР осигурање. Ове одредбе је требало тумачити и применити на конкретан случај, тим пре што је утврђено да је уговор о шпедицији закључен прихватам понуде овде тужиоца, са СМР осигурањем са покрићем 300.000 евра. Уговорне стране су и иначе, према одредби члана 12. Закона о облигационим одосима дужне да се у остваривању права и обавеза из облигационих односа дужне да се придржавају начела савесности и поштења. Стога није довољно утврдити да је тужилац тек по наступању штетног догађаја сазнао да полиса осигурања коју му је предао превозник није валидна, а не применити одредбе члана 7. и 8. Полисе на конкретну ситуацију и не расправити њихов значај по обим обавезе туженог.

Све наведено су питања од значаја за правилну примену материјалног права, одредаба члана 897, 919, 940. Закона о облигационим односима и одредаба уговора о осигурању закљученог међу парничним странкама.

Са изнетог је донета одлука у изреци, у другом ставу, применом одредаба члана 416. став 2. и 165. став 3. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић